

Revisionsplan för Linköpings universitet 2025

Sammanfattning

Internrevisionens revisionsplan består av två delar. En del är en genomgång av revisionsåret som varit. Den andra delen är en plan för revisionsaktiviteter för kommande år.

Med anledning av att internrevisionschefen avslutar sin tjänst vid universitetet och att någon ersättare ännu inte är på plats föreslås följande revisionsinsatser i revisionsplanen för 2025. Förslaget är förankrat i revisionsutskottet.

- 2024:04 Laboratoriesäkerhet
- 2025:01 Institutionsgranskning
- 2025:02 Ospecificerad granskning

Genomgången av revisionsåret 2024 visar att internrevisionen under 2024 till stor del använt sin arbetstid till oplanerat administrativt arbete snarare än till planerade revisionsinsatser.

I revisionsplanen görs årligen ett uttalande om internrevisionens oberoende.

Det är internrevisionens bedömning att arbetet med revisionsinsatser under året genomförts oberoende utan olämplig inblandning från andra parter. Men även under 2024 vill internrevisionen lyfta att det under året varit flera tillfällen där det krävts både en eller flera påminnelser och involvering av högre chefer innan internrevisionen fått svar eller fått tillgång till önskad information.

När det gäller det organisatoriska och strukturella oberoendet finns det både positiva och negativa saker att lyfta fram.

Det är positivt att internrevisionschefen inte längre har ett operativt ansvar för universitetets visselblåsarfunktion.

Det är negativt att internrevisionen inte längre har direkt och obehindrad tillgång till sin uppdragsgivare och således inte lever upp till de internationella principerna för god internrevisionssed. Det är även negativt att internrevisionen undanhållits gemensamma resurser nödvändiga för att kunna leva upp till god internrevisionssed då en extern kvalitetsgranskning med anledning av detta inte kunnat genomföras under 2024.

Sammantaget gör internrevisionschefen bedömningen att internrevisionens oberoende och förutsättningar att bedriva en relevant och effektiv internrevision märkbart försvagats sedan förra årets uttalande.

Om internrevisionen

Internrevisionens uppdrag är att hjälpa universitetet att nå sina mål genom att systematiskt och strukturerat värdera och öka effektiviteten i ledningsprocesser, riskhantering samt styrning och kontroll. Internrevisionen arbetar inom hela organisationen, vilket ger en god position för att bidra till ökad enhetlighet och synergi i processer och rutiner mellan olika verksamhetsdelar. För att internrevisionen ska lyckas i sin målsättning är en god dialog med alla delar av organisationen både i planeringsarbetet och i genomförandet av revisionsarbetet en förutsättning.

Organisatoriskt är internrevisionen placerad direkt under styrelsen som en fristående enhet. Administrativt är internrevisionen placerad under rektor.

Internrevisionen ska vara en objektiv, granskande, stödjande och rådgivande funktion, vilken tillför universitetets verksamhet ett mervärde och stödjer utvecklingen av en ändamålsenlig intern styrning och kontroll. Internrevisionen vid Linköpings universitet bedrivs enligt Internrevisionsförordningen (2006:1228), internrevisionens instruktion, Ekonomistyrningsverkets (ESV) riktlinjer samt Internationella riktlinjer för yrkesmässig internrevision.

Internrevisionens arbetsområde omfattar all verksamhet som universitetet bedriver och ansvarar för. Internrevisionen har enligt instruktionen rätt att ta del av all information och alla dokument i den omfattning som bedöms nödvändig för att fullgöra sitt uppdrag.

Internrevisionens revisionsplan består dels av uppföljning av innevarande års revisionsplan, dels av planering av kommande år. Revisionsplaneringen grundar sig på universitetets riskanalys och internrevisionens egen riskbedömning.

Genomgång av revisionsåret 2024

Internrevisionen har under 2024 till stor del använt sin arbetstid till oplanerat administrativt arbete snarare än till planerade revisionsinsatser.

Vid universitetsstyrelsens sammanträde i december 2023 beslutades om en ny Arbetsordning för Linköpings universitet (Dnr LiU-2023-04615) där internrevisionschefens närvaro- och yttranderätt togs bort. Vid samma möte gjordes följdändringar i Instruktion för internrevisionen. Varken ändringar i arbetsordning eller instruktion hade genomgått en beredning som tog hänsyn till konsekvenser för internrevisionen eller hur eventuella konsekvenser skulle hanteras. Det innebär att Linköpings universitet både till innehåll och form på besluten inte längre har en internrevision som lever upp till internationell standard för god internrevisionssed. Att ta bort internrevisionschefens direkta och obehindrade tillgång till styrelsen utan beredning eller kompensatoriska åtgärder påverkar grundprincipen om oberoende som den beskrivs i internationell vedertagen praxis för internrevision. Att ändra i instruktionen utan att involvera internrevisionschefen och låta den operativa ledningen vara föredragande i stället för internrevisionschefen försvagade även det principen om oberoende då instruktionen inte längre var en överenskommelse mellan styrelse och internrevision utan snarare placerade internrevisionen under den operativa ledningen.

En stor del av vårens tid och energi har således använts till att hantera konsekvenserna av att universitetsstyrelsen fattade två beslut som innebär en försvagning gällande internrevisionens förutsättningar att bedriva en oberoende och relevant revisionsverksamhet i enlighet med god internrevisionssed och god internrevisorssed.

Internrevisionschefen har sagt upp sig och avslutar sin tjänst 6 januari.

Genomförda revisionsuppdrag

Under 2024 har fyra beslutade revisionsinsatser genomförts och avslutats. Institutionsgranskningar hanteras inte i universitetsstyrelsen. En kort presentation av avslutade uppdrag följer nedan.

2022:03 – Kontinuitetsplanering verksamhetskritiska system (Dnr LiU-2024-01346)

Internrevisionens granskningsrapport visar på en utveckling inom området men belyser en del kvarvarande frågeområden. Internrevisionen rekommenderar därför att ledningen fortsätter att utveckla arbetet med kontinuitetsplaneringen med speciellt fokus på hur man ska förhålla sig till redan etablerade processer för riskbedömning och verksamhetsplanering.

2023:02 – Dataskyddsförordningen (Dnr LiU-2024-01122)

Granskningens resultat visar att universitetet har tagit fram relevanta styrdokument, tydliggjort ansvar, utformat en organisering och stöd av arbetet ute i verksamheten

samt att viss återrapportering av arbetet sker. Internrevisionen gjorde bedömningen att universitetet lever upp till dataskyddsförordningens krav.

I det fortsatta utvecklingsarbetet vill internrevisionen peka på att det är möjligt att det finns en underrapportering av incidenter i verksamheten, att vissa processer kan göras mer tydliga och enhetliga samt att formerna för uppföljning och återrapportering kan dokumenteras och systematiseras i högre grad.

2024:03 – Hantering av behörigheter och åtkomst till universitetets lokaler och resurser

Internrevisionen bedömer efter avslutad granskning att det finns en del otydligheter inom området. Det framgår inte fullt ut vem eller vilka som kan besluta om generella åtkomstbegränsningar. Vidare är flera konkreta frågor inom området möjliga att vidaredelegera i så pass många steg att det riskerar försvåra överblick och styrbarhet.

En uppföljning av en tidigare granskning med beröringspunkter till denna granskning visar att universitetet har tagit fram riktlinjer och regelverk inom området i enlighet med styrelsens beslut men att det finns brister i de förteckningar och listor som förväntas finnas på plats för att identifiera externa personer som vistas varaktigt på universitetet.

Behandlas i styrelsen i december.

2024:01 – Institutionsgranskning Institutionen för Tema

En institutionsgranskning syftar till att bedöma den interna styrningen och kontrollen inom några grundläggande administrativa områden, samt i förekommande fall lämna förslag till förbättringar.

Granskningen påvisade inte några allvarliga eller systematiska brister. Internrevisionen lämnade ett antal rekommendationer för institutionens fortsatta utvecklingsarbete.

Ej slutförda uppdrag i revisionsplan 2024

Följande beslutade revisionsinsatser är ej slutförda:

- 2024:02 Upptäcka och förhindra externa aktörers försök till ekonomisk brottslighet riktat mot universitetet (Pågår. Planerad till styrelsen i februari)
- 2024:04 Laboratoriesäkerhet (Ej påbörjad)

Kompetensutveckling

Den avgående internrevisionschefen är certifierad internrevisor (CIA) och certifierad som informationssäkerhetsrevisor (CISA) vilket båda ställer höga krav på kontinuerlig kompetensutveckling. Internrevisionen har genomgått de utbildningar som de internationella certifieringsorganen gett under året.

Internrevisionen har deltagit i nätverk för internrevisorer med andra internrevisionsmyndigheter och lärosäten i Sverige och i Norden.

Löpande fortbildning har under detta år skett genom både webbaserade utbildningar och på plats. Dessa har innefattat såväl revisionsmetodik, informationssäkerhet och aktuella myndighetsfrågor.

Instruktion för internrevisionen

I samband med universitetsstyrelsen sammanträde i december 2023 då en revidering av instruktionen gjordes beslutades även om ett uppdrag till revisionsutskott och internrevisionschef att se över instruktionen med beaktade av kopplingen mellan internrevisionschefen och universitetets visselblåsarfunktion.

En ny instruktion beslutades sedan i styrelsen i april 2024 där internrevisionschefen var föredragande. Utöver att lyfta bort det operativa ansvaret för visselblåsarfunktionen gjordes både redaktionella och innehållsmässiga uppdateringar av instruktionen. Frågan om internrevisionschefens direkta och obehindrade tillgång till universitetsstyrelsens hanterades inte i instruktionen men kommenterades i beslutet.

I styrelsen beslut framgår att

”I beredningen av förslag till ny instruktion har frågan om Internrevisionens tillgång till styrelsen samt möjligheter att tillgodogöra sig relevant information och underlag för att säkerställa att granskningen sker enligt gällande förordning, råd och internationell standard särskilt beaktats. Detta har gjorts bland annat mot bakgrund av den ändring som infördes i LiU:s arbetsordning från och med den 1 januari 2024, vilket innebar att internrevisionschefen inte längre har stadigvarande närvaro- och yttranderätt vid universitetsstyrelsens sammanträden (dnr LiU-2023-04615).

Ekonomistyrningsverket (ESV) som utvecklar, förvaltar och samordnar den statliga internrevisionen menar att styrelsen avgör omfattningen av internrevisionens närvaro på styrelsesammanträden, men anser det av vikt att samtidigt se till vilket behov av information som internrevisionen har för att kunna utföra sitt uppdrag. ESV exemplifierar också i vilka frågor som ESV anser det är lämpligt att internrevisionen är närvarande vid på styrelsesammanträden, nämligen

- internrevisionens riktlinjer
- revisionsplan
- revisionsrapporter, samt
- frågor om intern styrning och kontroll.

Internrevisionens närvaro vid styrelsesammanträden när beslut om internrevisionens riktlinjer, revisionsplan samt revisionsrapporter täcks av denna nya version av instruktion. Universitetsstyrelsen anser att frågan om Internrevisionens närvaro i frågor om intern styrning och kontroll bör kunna tillgodoses vid planering av sammanträden avseende vem eller vilka som ska ges rätt att närvara i syfte underlätta Internrevisionens arbete med att ha tillgång till erforderligt underlag för att kunna fullfölja sitt granskningsuppdrag.”

Uttalande om internrevisionens oberoende

Internrevisionen ska i enlighet med internationell praxis för god internrevisionssed göra en bedömning om gällande regelverk för internrevision har följts samt om internrevisionens arbete under året genomförts oberoende gentemot verksamheten.

Det är internrevisionens bedömning att arbetet med revisionsinsatser under året genomförts oberoende utan olämplig inblandning från andra parter. Men även under 2024 vill internrevisionen lyfta att det under året varit flera tillfällen där det krävts både en eller flera påminnelser och involvering av högre chefer innan internrevisionen fått svar eller fått tillgång till önskad information.

När det gäller det organisatoriska och strukturella oberoendet finns det både positiva och negativa saker att lyfta fram.

Det är positivt att internrevisionschefen inte längre har ett operativt ansvar för universitetets visselblåsarfunktion.

Det negativa är att internrevisionschefen inte har en direkt och obehindrad tillgång till styrelsen i enlighet med god internrevisionssed. För att bena upp det är det först viktigt att påpeka att universitetsstyrelsen har rätt att fatta vilka beslut de vill i frågan om internrevisionschefens tillgång till styrelsen. Med det sagt finns inget formellt fel att peka på. Men då de internationella riktlinjer som anses vara praxis för god internrevisionssed och god internrevisorssed uttryckligen pekar ut vikten av direkt och obehindrad tillgång till styrelsen för att garantera en oberoende och relevant internrevision så är det inte möjligt för en internrevisionschef som är certifierad att leda en internrevisionsfunktion som inte lever upp till certifieringens riktlinjer och grundprincip. En certifierad internrevisionschef får alltså svårt att följa god internrevisorssed om uppdragsgivarna ber denne att leda en funktion som inte lever upp till god internrevisionssed.

I beslutet till gällande instruktion framgår att styrelsen menade att man kan tillgodose ESV:s riktlinjer för statlig internrevision genom att internrevisionens närvaro i frågor om intern styrning och kontroll bör kunna tillgodoses vid planering av sammanträden avseende vem eller vilka som ska ges rätt att närvara i syfte underlätta internrevisionens arbete med att ha tillgång till erforderligt underlag för att kunna fullfölja sitt granskningsuppdrag.

Internrevisionschefen har inte vid ett enda tillfälle under 2024 bjudits in eller fått någon fördjupad information i något ärende gällande intern styrning och kontroll. Detta fastän frågor om budget, planering riskhantering och andra strategiska frågor bör ha hanterats under året. Internrevisionschefen menar därför att den begränsade kompensatoriska åtgärd som beslutades för att hantera brister på direkt och obehindrad tillgång inte har uppfyllts i praktiken.

Internrevisionens förmåga att genomföra självständig och oberoende granskning bygger på att nödvändiga resurser inte ska begränsas eller undanhållas. Under 2024

skulle en extern kvalitetsgranskning av internrevisionen genomföras av en godkänd konsult. Internrevisionschefen försökte från början av februari och under hela våren få hjälp med ett inköp för en väsentlig summa. Efter det initiala beskedet att internrevisionen får göra det själv så lyftes frågan till alla nivåer i organisationen om vådjan till assistans. Till slut fick internrevisionen till ett inledande möte den 28:e maj för att kunna påbörja inköpsprocessen. Alltså fyra månader. Vid det tillfället var det redan klart att internrevisionschefen skulle sluta och det bedömdes olämpligt att gå vidare. Internrevisionschefen bedömer att internrevisionen undanhållits gemensamma resurser nödvändiga för att internrevisionen skulle kunna leva upp till god internrevisionssed då en extern kvalitetsgranskning med anledning av detta inte kunnat genomföras under 2024.

Till sist vill internrevisionschefen nämna att sedan tillträdet som chef för 2,5 år sedan har ännu inget riktigt medarbetarsamtal/utvecklingssamtal genomförts. Detta är något som påtalats vid flera tillfällen. Internrevisionschefen vill gärna lyfta hur svårt det är att bedriva en relevant och effektiv internrevision när man blir exkluderad från styrelsen med de följande negativa konsekvenserna för god internrevisionssed, när man förvägras att ta del av de myndighetsgemensamma resurserna som krävs för att leva upp till kraven på god internrevisionssed samt när man inte får möjlighet till någon form av kvalitativa samtal om sin roll, utveckling, prestation eller förväntningar. Internrevisionens oberoende och förmåga att bidra till en organisation på ett relevant sätt förutsätter både att man bygger ett ömsesidigt förtroende och att man tydliggör gränsdragningar. Detta förutsätter återkommande kvalitativ dialog. En sådan dialog har inte upprättats. Det är stor skillnad på en oberoende internrevisionschef och en isolerad och ignorerad internrevisionschef.

Internrevisionschefen är skyldig enligt god internrevisorssed att göra en redogörelse om negativ påverkan av oberoende eller objektivitet. En sådan redogörelse rapporterades skriftligen till rektor och revisionsutskott 14 december 2023 och 12 januari 2024. (Dnr LiU-2024-05095). Kravet på att ta fram en redogörelse åligger internrevisionschefen. Det finns inget explicit krav att berörda parter måste agera på något specifikt sätt med anledning av lämnad redogörelse. Internrevisionschefen vet därför inte om den har hanterats eller delats. Internrevisionschefen kan dock konstatera att någon återkoppling utifrån redogörelsen inte lämnats till internrevisionen.

Sammantaget gör internrevisionschefen bedömningen att internrevisionens oberoende och förutsättningar att bedriva en relevant och effektiv internrevision märkbart försvagats sedan förra årets uttalande.

Internrevisionens inriktning 2025

Revisionsplanen beslutas årligen vid universitetsstyrelsens möte i december. Resultatet av genomförda revisionsinsatser och händelser som inte kunnat förutses vid upprättande av revisionsplanen kan motivera ändringar av planen och prioritering under löpande verksamhetsår. Större förändringar ska beslutas av styrelsen.

Den nuvarande internrevisionschefen avslutar sin anställning vid årsskiftet 2024/25. Då det i skrivande stund är oklart vem som blir ny internrevisionschef och när denne kan vara på plats har frågan om hur omfattande förslag på nya revisionsinsatser som ska föreslås diskuterats i revisionsutskotten.

Revisionsutskottet diskuterade frågan inför universitetsstyrelsens möte i september (US RU 2024-04). Vid utskottsmötet kom man fram till att ett byte av internrevisionschef innebär ett stort tapp både i antalet timmar tills en person är på plats och i effektivitet för behovet av en inkörningstid för en ny chef. Internrevisionsfunktionen har diskuterat ett alternativ till revisionsplan 2025 som innebär en nedbantad version för beslut i december. Konkret innebär förslaget att Laboratoriesäkerhet flyttas till 2025, att en institutionsgranskning genomförs samt att det avsätts tid för en ospecificerad granskning som den nya internrevisionschefen får återkomma till styrelsen om. Revisionsutskottet gav sitt stöd för en sådan lösning.

Med anledning av utskottets ställningstagande föreslås följande inriktning för verksamhetsåret 2025.

2024:04 Laboratoriesäkerhet

Laboratoriesäkerhet avser arbetsmiljö, miljö och säkerhet. LiU bedriver en omfattande och varierande laboratorie- och verkstadsverksamhet. Verksamheten påverkas av betydande reglering och är viktig både för universitetets forskning och utbildning. Det innebär att det finns en direkt påverkan på universitetets kvalitet och att det berör ett stort antal medarbetare och studenter.

Det finns en mängd risker och potentiella brister inom området som kan få märkbara konsekvenser om de inte hanteras. Bristande laboratoriesäkerhet kan bland annat medföra onödiga kostnader, bristande regelefterlevnad i arbetsmiljöansvar, skador på medarbetare/studenter, negativ påverkan på forskning och utbildning samt innebära sanktionsavgifter.

Granskningen syftar till att se hur universitetet säkerställer att man lever upp till kraven som finns avseende laboratoriesäkerhet.

Revisionsinsatsen beslutades i revisionsplan för 2024 och följer med in i revisionsplan 2025.

2025:01 Institutionsgranskning

En institutionsgranskning omfattar genomgång och diskussion kring institutionens viktigaste processer inom styrning och administration. Områden som behandlas är mål, uppgifter, ekonomi, personal och informationssäkerhet. I ekonomidelen ingår även granskning av vissa årsredovisningsrelaterade poster.

Granskningen syftar till att undersöka om styrning och kontroll är tillfredsställande och i förekommande fall föreslå förbättringsåtgärder.

Årliga institutionsgranskningar har enligt internrevisionen många värden och positiva effekter. Två av de viktigaste skälen är att säkerställa internrevisionens förståelse för verksamhetens förutsättningar samt möjligheten att göra jämförbara kontroller över tid och mellan olika delar av organisationen.

2025:02 Ospecificerad granskning

När ny internrevisionschef är på plats återkommer denne till styrelsen med ett förslag på en revisionsinsats för 2025.

Övriga revisionsinsatser

Rådgivning och ospecificerad granskning

I internrevisionens uppgift ingår att ge råd och rekommendationer i olika frågor som berör den interna styrningen och kontrollen vilket inkluderar efterfrågad rådgivning från verksamheten och information i olika sammanhang. Rådgivningen består ofta i löpande rådgivning till rektor, universitetsdirektör eller någon i verksamheten i korta ärenden/frågor. Oftast föranleder detta inte någon särskild rapportering även om det historiskt förekommit vid enstaka tillfällen.

Risakanalys och planering inför kommande år

Arbetet med att genomföra en egen riskanalys av universitetets verksamhet och planera kommande arbete utförs delvis löpande under året och delvis genom en mer systematisk genomgång med bland annat intervjuer under hösten.

Extern kvalitetsgranskning

Enligt Internationella riktlinjer för yrkesmässig internrevision ska en extern kvalitetssäkring av internrevisionsfunktionen genomföras minst en gång vart femte år av en kvalificerad extern oberoende granskare eller granskningsteam.

Internrevisionen granskades enligt dessa riktlinjer 2019. En extern granskning planerades under 2024 men kunde inte påbörjas då internrevisionen saknade stöd för inköp under våren och det bedömes vara olämpligt att påbörja processen efter internrevisionschefen sagt upp sig.

Internrevisionen kan behöva ta höjd för att eventuell genomföra den externa kvalitetsgranskningen under 2025.

Internrevisionens kompetensutveckling

Internrevisionen omfattar all verksamhet som universitetet bedriver och ansvarar för. Internrevisorerna ska löpande förbättra sina kunskaper och färdigheter, dels genom fortlöpande yrkesmässig utveckling, dels genom under året internt framtagna och individuellt anpassade utbildningsprogram. Den fortlöpande kompetensutvecklingen anpassas till internrevisionens utveckling och krav samt de krav som internationella riktlinjer ställer på kompetens och löpande fortbildning.

Internrevisionen eftersträvar att behålla och erhålla god kompetens inom samtliga de områden som anges som viktiga i universitetets riskanalyser och av samordningsmyndigheten ESV liksom att tillgodose de krav på kompetens som den internationella organisationen för yrkesmässig internrevision ställer.

Kontinuerlig utveckling av internrevisionsfunktionen sker i enlighet med Internrevisionsförordningens och internationella standards inom området samt genom kontinuerlig översyn av våra metoder och rutiner.